

Leerplicht en BOA-bevoegdheid

Een leerplichtambtenaar heeft twee wettelijke taken: toezichhouden en handhaven. Toezichhouden is preventief om schoolverzuim te voorkomen of zo snel mogelijk te stoppen. Voor het handhavende onderdeel hebben een aantal leerplichtambtenaren een BOA-bevoegdheid.

'Als ouders op gesprek komen bij het Regionaal Bureau Leerlingzaken beseffen zij vaak niet wat een leerplichtambtenaar voor ze kan doen. Dat advisering en begeleiden een belangrijke taak is weten zij meestal niet.'

Verandering rol leerplichtambtenaar

Over deze toezichhoudende en handhavende rol gaan we in gesprek met Sandra Roijen. Sandra is een leerplichtambtenaar met BOA-bevoegdheid. Ze vertelt: 'Het algemene beeld van een leerplichtambtenaar is niet altijd zoals wij daadwerkelijk onze taak uitvoeren. Onze werkwijze is zeker niet meer hetzelfde als 30 jaar geleden. Vroeger zag je vaak notoire spijbelaars die bij leerplicht mochten komen om daar streng te worden toegesproken. Nu zien we dit soort spijbelaars zelden. De leerplichtambtenaar als strenge handhaver heeft plaatsgemaakt voor een leerplichtambtenaar die werkt vanuit het preventieve oogpunt. Ook als je naast leerplichtambtenaar een buitengewoon opsporingsambtenaar bent.'

Hoe ziet de huidige rol van leerplichtambtenaar eruit?

Zoals ook in dit jaaroverzicht beschreven gaan medewerkers van het Regionaal Bureau Leerlingzaken naar scholen voor preventieve gesprekken. Een goede ontwikkeling die past in de huidige tijd. Er wordt niet alleen gekeken naar het feit dat een leerling niet op school aanwezig is. Er wordt onderzoek gedaan naar de reden waarom een leerling regelmatig of helemaal niet naar school komt. Verzuim is vrijwel altijd een signaal dat er meer speelt én er dus ook meer nodig is om een leerling op de rit te krijgen. Een goede samenwerking tussen ouders, de leerling en de ketenpartners is dan ook van essentieel belang. Vroegtijdige betrokkenheid van een leerplichtambtenaar bij ingewikkelde situaties is echt heel belangrijk en voorkomt ook dat er later knelpunten ontstaan.

Samenwerking

‘Het komt nogal eens voor dat scholen pas hulp van ons inschakelen als er geen beweging meer zit in een casus of wanneer deze al is geëscaleerd. Dat is jammer’, vertelt Sandra. ‘De verwachting is in zo’n geval dat de leerplichtambtenaar als “oplossing” wel even gaat handhaven. Op zo’n moment ben je dan al de samenwerking met ouders kwijt en is het oude beeld van strenge handhaver al geschetst. Dit willen we niet. Wij zijn veel liever eerder betrokken om te kijken wat er speelt in het leven van een leerling, een gezin. Zo kunnen we op tijd maatregelen nemen die goed zijn voor de leerling. Bijvoorbeeld hulp inschakelen van ketenpartners.’ Sandra gaat verder: ‘Je kunt, mijns inziens, pas van waarde zijn als je naast een jongere gaat staan en niet er tegenover.’

Proces-verbaal

Een leerplichtambtenaar met een BOA-bevoegdheid heeft de bevoegdheid om een strafrechtelijk proces-verbaal op te maken. Sandra zegt daarover: ‘Een proces-verbaal wordt als uiterst middel ingezet en dient nooit als doel op zich.’ Ze geeft aan dat wanneer er uiteindelijk een proces-verbaal wordt opgemaakt er al veel herstelkansen aan vooraf gegaan zijn. Het doel van het proces-verbaal is om (weer) beweging te krijgen in een situatie te krijgen en om te zorgen dat een jongere voldoende basis mee krijgt om zich in de toekomst stevig staande te kunnen houden. Daarnaast willen we de leerling een reëel toekomstperspectief bieden. Er wordt, zeker in de huidige tijd, veel van jongeren verwacht. Daarnaast is de hulpverlening niet altijd direct beschikbaar, er zijn lange wachttijden. Veruit de meeste problemen die door Corona zijn ontstaan, vallen onder het civiel recht. Vaak is er geen straf maar hulp nodig. Lastig is dat het algemene beeld van een leerplichtambtenaar nog is dat als hij/zij wordt ingezet er ‘zomaar’ een proces-verbaal wordt opgemaakt. Een leerplichtambtenaar met BOA-bevoegdheid maakt alleen een proces-verbaal op voor leerlingen en/of ouders die verwijtbaar gedrag laten zien. Denk hierbij aan weigeren van hulpverlening. Leerlingen en ouders die afspraken met hulpverlening niet nakomen, dus waar hulpverlening is aangeboden, maar die het niet oppakken. In zulke gevallen wordt een proces-verbaal opgemaakt. Sandra zegt hierover: ‘Opmaken van een strafrechtelijk proces-verbaal leidt in de meeste gevallen niet tot verbetering. Als dit voorkomen kan worden dan zullen we dat altijd doen.’

Luxe verzuim

Dit schooljaar nam het aantal luxe verzuimmeldingen toe. Luxe verzuim is op vakantie gaan of een lang weekend vrij nemen zonder toestemming van de directeur. Scholen gaan hier heel verschillend mee om. Niet elke school wil luxe verzuim melden. De school heeft een relatie met leerlingen en ouders, die willen ze goed houden. Steeds vaker vinden scholen het lastig dat er veel leerlingen afwezig zijn rondom de schoolvakanties. Corona lijkt daarbij een belangrijke rol te spelen. Ouders verwachten coulance van de scholen omdat de coronaperiode te veel druk op het gezin heeft gelegd. In geval van luxe verzuim maakt de leerplichtambtenaar met BOA-bevoegdheid een proces-verbaal op. Veruit de meeste processen-verbaal die opgemaakt worden door een leerplichtambtenaar met BOA-bevoegdheid zijn voor luxe verzuim.